

Zgodbe o nastanku imena kraja Makole:

1.

V Makolah so bile nekoč slabe ceste, čeprav tudi danes niso boljše. Dež je pustil svoje sledi in nastale so luknje. Ko sta skozi vas potovala tujca, je eden sedel na vozu, drugi pa je pešačil ob konju. Kmalu je možaka, ki je sedel, začelo premetavati sem ter tja. Ko je imel že vsega zadosti, je zavpil onemu, ki je pešačil, naj pogleda ali ima voz še kolesa. Prijatelj mu je pa odgovoril: «Ma kole!» To je slišal nek vaščan in je to zgodbo hitel pripovedovati drugim. Po tem dogodku naj bi se kraj imenoval Makole.

2.

O imenu kraja govori tudi druga zgodba.

Ko sta neko nedeljo opoldne prišla v vas tujca, so bili vaščani ravno pri kosilu. Ker tujca nista vedela, koliko je ura, tudi nista vedela, da je čas kosila. Mislila sta si: »Le kako je lahko tako lepa vas pusta, da ne najdeš v njej žive duše.«

Potem pa sta zagledala fantiča, ki ga je mati klicala h kosilu. Ko sta ga tujca videla od blizu, sta opazila, da nekaj drži v roki. Eden izmed tujcev je zavpil: «Glej, če ma kole in naju hoče natepsti.» Ko je fantič to slišal, je stekel v hišo in domačim povedal, kaj je slišal.

3.

Tretja zgodba priča o tem, kako naj bi nad Makolami letala prva letala. Ko so vaščani nekega dne zagledali letalo, so začeli upiti: «Ma kole, ma kole!»

Tudi to je ena izmed zgodb o nastanku imena kraja Makole.

4. *

— V okolici Makole je bilo nekoč veliko žitnih polj. Med žitom pa je rasel mak. Kraj naj bi dobil ime po tej rdeči cvetlici.

* Tisti bolj učeni pa pravijo da je bilo -

KAKO SO MAKOLE DOBILE IME

Nekoč se je grajski gospod peljal s kočijo skozi vas do svojega dvorca. Zaradi slabe ceste so se kolesa na kočiji razmajala in gospod je vprašal mimoidočega kmeta ali ima kočija še kolesa. Kmet se je sklonil, pregledal vsa štiri kolesa in veslo zaklical:« Brez skrbi, MA-KOLE , MA-KOLE, vse štiri !«

Druga zgodba govori o letalu, ki je pred davnimi leti letelo preko neke vasi. Vaščani so pritekli na dvorišča, gledali v nebo , se čudili letalu in ugotovili, da » ma-kole«.

Tisti bolj učeni pa pravijo, da je bilo na žitnih poljih v okolici Makol veliko maka in da so Makole dobile ime po tem prelepem rdečem cvetu.

KAKO SO MAKOLE DOBILE IME

Nekoč se je grajski gospod peljal s kočijo do svojega dvorca. Med potjo mu je odpadlo kolo, ki so ga morali ponovno namestiti. Do tačas, da je prišel do Makol, se je kolo spet razmajalo in grajski gospod je mimoidočega kmeta vprašal, ali ima njegova kočija še vedno kolesa. Kmet je bil zelo prijazen. Sklonil se je, pogledal in zmagoslavno dejal: »Ma kole.«

ZAPISALA
SILVIJA ŽNIDER

DEJAVNOSTI Ljudske univerze

MAKOLE SKOZI ČAS

dediščina na območju Makol
mentorica: - Sonja Plaznik

PRVI AVTOBUS V MAKOLAH

Makole-čeprav majhna vasica na obrobju Halož, so bile že pred mnogimi leti prometno povezane z večjimi kraji. O tem nam priča slika, saj je avtobus, ki ga prikazuje, res pravi veteran. Makolčani, ki so se ob njem slikali, so bili nanj nedvomno zelo ponosni.

LEGENDE

Slap

Nekaj kilometrov južno od Makol, kjer je pritok potoka Šega zarezal v severno pobočje Plešivca okrog 100 metrov dolgo in 50 metrov globoko sotesko, nastaja 10 metrov visok občasni slap.

Slap Šošterca, kot ga imenujejo domačini, izvira v Šoder grabnu.

Jama Belojača

Med haloškimi naravnimi znamenitostmi izstopa jama Belojača z okolico. Gotovo takšna jama na Krasu ne bi vzbudila večje pozornosti, medtem ko so v SV Sloveniji kraški pojavi zaradi geoloških razmer zelo redki.

Nekaj kilometrov južno od Makol naletimo na krpo permskega apnenca. Ob njej teče potok Šega: voda in kamnina, ki jo voda raztaplja, pa sta tudi pogoja za nastanek kraških pojavov.

Jama Belojača je najdaljša jama na Štajerskem. Jama se začne z vhodom, velikim 10 x 5 metrov. Vhod je nastal ob stiku dveh plasti, ob potočku, ki ga je izdolbel, pa udobno vstopimo v Vhodni rov. Na tleh so blatne usedline, levo se dviguje Slepí rov, kjer je nekaj kapniških oblik.

Sigastih tvorb je v Belojači le malo, kar je dokaz, da je jama po nastanku še dokaj mlada.

Z baterijsko svetilko si lahko ogledamo sigaste prevleke. Živalstvo jame še ni raziskano.

Iz vhodnega rova se nadaljuje jama na desni strani v izredno lepo oblikovan, a ozek erozijski rov, primeren le za take, ki uživajo v tesnih podzemeljskih prehodih. Rov se razširi v dvorano, imenovano Križišče, saj od tod vodita naprej ozka in nizka vodna rova. Ustop v dvorano otežuje petmetrski skok. Tudi vodna rova sta ozka, nizka, zato pa seveda težko prehodna.

Jama Belojača je po najnovejših meritvah dolga okoli 550 metrov, kar je izjemna dolžina za ta del Slovenije. Poleg najdaljše jame je v istem koncu še najgloblje brezno / Brezno pod Domišaki/, globoko 63 metrov. Z barvanjem vode so ugotovili, da potoček, ki teče v Brezno pod Domišaki priteče v jami Belojači po 34 urah.

Netp

ŠKOPNIKI

V času otroštva naših babic in dedkov so ponoči otroke, ki so spali v skednju, mučili škopniki. Ponoči je škopnik sedel na otroka, ga prijel za roke in začel daviti, da je bila žrtev popolnoma prepotena in izčrpana. Pri tem je mučitelj izgovarjal ponavljajoče besede: mut mut mut ... Škopnika si lahko odgnal le, če si ga premagal. Zato so zvečer na otroka položili narobe obrnjene brane, da so zobje gledali navzgor. Tako se je škopnik, ko je znova priletel, nabodel in odšel. Nekega dne pa je Šošter Jože škopnika videl. Bil je že mrak. G. Jože je, takrat star nekaj let, ne nebu opazil premikajoči se predmet. Bil je črne barve, velikosti človeka, spredaj nekoliko širši, iz zadnjega, ožjega dela pa so letele drobne iskrice. Letel je brez kril in na višini leta ptic.

ŽAREČE UZDE

Na Ložnici je nekega dne podivjal konj. Ko ga je gospodar, ki je želel zaščititi sina, hotel umiriti, ga je konj ranil do smrti. Sin si tega nikoli ni mogel odpustiti in se je zaradi občutka krivde obesil v bližnjem gozdu. Nekaj dni po samomoru je šel skozi ta gozd neki vaščan. Nasproti mu je prišel neznan človek s snežno belim konjem, ki je imel žareče uzde. Ne konja in ne človeka niso videli nikoli več.

LEGENDA O MARIJI TEREZIJI NA DVORCU ŠTATENBERG

Marija Terezija je imela veliko ljubimcev, s katerimi se je zabavala v Štatenbergu. Ko se je naveličala trenutnega ljubimca, ga je zaprla v sod in spustila po bregu navzdol, da je končal nekje v gozdu pod gradom. Zaradi teh grozних dejanj, če greš ponoči sam mimo tega gozda, še vedno slišiš zvok kotalečega sode.

STENA

Pokojni Jakob Mesarič Iz Dežnega je šel vsak večer domov po isti poti. Nekega dne, ko se je vračal okoli ponoči, je pot nenadoma izginila. Okoli in okoli njega se je dvignila neprodušna stena. Bil je že na robu obupa, saj ni vedel kaj se dogaja. Takrat pa se je spomnil, da je to delo čarovnic, ki imajo ob tej uri posebno moč. Spomnil se je nasveta staršev. Usedel se je na tla, prekrižal noge, vzel prgišče zemlje, na kateri je sedel in so jo posul po glavi. V tistem trenutku je stena izginila.

GOREČE SVEČE

V Mostečnem je okoli leta 1920 stal sredi travnika mogočen hrast, ki je podnevi deloval čisto vsakdanje. Ponoči pa se je tam dogajalo nekaj nenavadnega. Vsak, ki je šel mimo, je lahko videl sveče, ki so gorele v obliki črke x. Ko so je začelo daniti, so sveče izginile. Tako je bilo dan za dnem.

LEGENDA O MOČVIRJU V MOSTEČNEM

V Mostečnem je bilo pred več kot sto leti močvirnato območje, ki so ga domačini poimenovali »*MORSKO OKO*« oziroma »*ŽIVA JAMA*«. Vse, kar je padlo vanjo, je bilo za vedno izgubljeno oziroma pogubljen. Nekoč so vanjo padli voli, ki so prečkali to območje. Spet drugič je tukaj svojo življenjsko zgodbo žalostno končal nek konj. Ko so želeli domačini ugotoviti, kako globoka naj bi jama bila, so vanjo drugega za drugim potisnili 4 žr^{di}, a dna niso dosegli. Področje je bilo še do nedavnega zavarovano s koli, do danes pa je močvirje že izginilo, z njim pa se počasi pozablja tudi zgodba.

LEGENDE O JAMI BELOJAČI

Vaščani so nekoč pripovedovali zgodbo o belih ženah, ki so živele v Belojači. Rade so pomagale kmetom, enemu so celo plele žito in za plačilo vzele samo mleko. Če so se s kakšno kmetico še posebej spoprijateljile, so njenim otrokom ob rojstvu napovedale srečo in jo hkrati opozorile na nesreče, ki bi se utegnile zgoditi. Ko so v dolino prišli pastirji in začeli gnati črede na Boč, so bile vile jezne in niso mogle prenašati njihovega kričanja in pokanja z biči. Pravijo, da so tedaj odšle in se niso nikoli več vrnile. V Belojači se še sedaj vidi, kje so imele svoje spalnice in svoje shrambe (police).

Poteko Pakrancij

V votlini je menda živel divji mož, ki je bil prav tako dobrega srca in je kmetom pomagal na polju. Zlasti je bil dober do nekega kmeta in mu svetoval, kako naj obdeluje njivo. »Danes sej bob,« je kričal iz votline. Sprva mu ni verjel, ko pa je začel slediti njegovim nasvetom, je imel vselej najboljši in največji pridelek. Divji mož je vsako leto obiskal kmeta in ta mu je moral skuhati velik lonec boba. S po nekaj letih se je naveličal tega davka in sklenil, da se bo lačnega gosta znebil z zvijačo.

Dolgo je premišljeval, kako naj ga ukane, ko pa je v vas prišel veseljak z medvedom, se je domislil. Povabil ga je k sebi prav tisti dan, ko ga je obiskal divji mož. Ta je sedel na peč in jedel bob. Kmet mu je rekel: »Si drzneš spoprijeti s to muco?« in pokazal na medveda. Pogumni divji mož je prikimal. Zlezel je s peči in pokazal pesti, medved pa ga je tako močno pahnil v peč, da je na drugi strani naredil odprtino. Divji mož je pobegnil in drugi dan iz votline zavpil kmetu: »Imate še tisto mrcino?« Kmet mu je pritrdil in odtlej divjega moža ni bilo več na spregled.

Izročilo pravi, da je bil nekoč ves Boč votel, v njem pa je bilo veliko jezero, v katerem je živel triglavi zmaj.

Bil je hudoben in je nagajal okoliškim kmetom, zlasti spomladi, ko so orali zemljo in sejali. Tedaj je mahal z repom, da se je tresla gora in so kmetje prestrašeni pobegnili s polj. Poleti pa je nad dolino priklical točo, da je uničila pridelek, zato so vaščani molili in prosili boga, naj jim pomaga.

Novica o hudobnem zmaju se je hitro širila po dolini in pod Bočem se je zbralo veliko junakov, ki so skušali premagati zmaja. A so se vsi prestrašili in pobegnili. Vendar kmetje niso obupali. Verjeli so, da se bo le našel junak, ki bo pokončal zverino. Junaka ni bilo, a zgodil se je drugi čudež.

Nekega dne se je odprla gora in zmaj je poletel proti Polskavi. Nastal je vihar: ruvalo je dreveje in poljčansko dolino je zasula kamenje. Toda ko je zmaj priletel nad Polskavo, je vanj treščila strela in ga ubila. Nanj spominja le še gola poljčanska stran Boča in z gramozom posuta poljčanska dolina.

Jama Belojača je v preteklosti burila duhove, zato so o njej nastale mnoge zgodbe.

Ena izmed teh pravi tako:

Nekoč je neki kmet šel na Boč po drva. Ko jih je natovoril na voz, ki sta ga vlekla dva vola, se je napotil proti domu. Vesel je priganjal vola, naj se podvizata. Naenkrat pa sta se živali ustavili. Kmet je skočil z voza pogledat, kaj je narobe. Ker ni opazil ničesar, je spet sedel na kup drv in potegnil vajeti. A vola se nista hotela premakniti, zato je zavpil. Vola sta se premaknila, a po nekaj korakih se je pod njima vdrla zemlja in iz majhne kotanje je nastala velikanska luknja. Kmet, voz in vola so padli vanjo, luknja pa se je potem tako hitro, kot se je odprla, tudi zaprla.

Ko se je znočilo in kmeta ni bilo domov, je ženo začelo skrbeti. Iskala ga je, a nihče ni vedel, kje je. Začeli so ga iskati. Drugo jutro so šli še v gozd in našli le šture in žagovino posekanih dreves. Ko so se vračali v dolino, pa so zagledali kotanjo in menili, da je pogrešani kmet padel vanjo. Ko so že pozabili nanj, je v vas prišel službovat mlad pastirček in čredo gnal k potoku, ki izvira iz jame pod Bočem. Sedel je na skalo, zapiskal na piščalko in nenadoma zagledal v vodi volovski jarem, rogove, bič in kmetov klobuk.«

Hermina Gorčenko

Jančič Janko:

1.

Bil je en Anza, ki so ga pregovorili, da je šel vraga čakati. Eden mu je rekel: «Veš kaj, Anza, pojdi vraga čakati. Če boš zdržal čez polnoč, ti bo urgel žakelj denarja.»

Anza je vzel to čisto zares in je rekel: «Jaz bi že šel, ampak ne sam.» Prepričal je enega Lujza, da je šel zraven. Odpravila sta se čakati na križišče, zraven pa sta vzela tisti stolec, ki so ga imele ženske za krave molzt.

Ko je bila ura tričetrt na dvanajst, je Anza pokleknil na stolec in čakal. Lujz pa je stal pri strani. Takrat pa v gozdu zašumi. Lujz se prestraši in zbeži. Anza pa je vztrajal: «Čakal bom, pa bo kar bo.»

Polnoč je odbila na turnu. Nič? Nič se ni zgodilo.

»Ja, kako dolgo si ga pa čakal?« ga uprašam.

»Ja, zjutraj do dveh, pa ga ni bilo!«

Sem mu rekel: »Kak stolec pa si imel?«

Pa reče Anza: «Ja, takega, ki ga imajo ženske za krave molzt.»

»Ja, sem rekel, ti si nor. Urag ne bo šel k tistemu, ki ima tak kravji stolec, ki po dreku smrdi.«

2.

Za Stari grad so govorili, da so ga zidali v istem času kot cerkev sv. Ane. Imeli so le eno zidarsko kladivo, ki so si ga podajali.

Za breg Turk pravijo, da so tam Turki pokopali zlato tele. Mnogi so hodili na to mestu kopati, pa niso nič našli. Malo naprej pa je plesišče, kamor je menda grajska gospoda hodila plesati.

3.

Je bil en Jaka, ki je vozil pri Starem gradu. Pa je rekel: «Tam je bilo dosti pečin in sem enkrat nasedel. Voli niso pa niso šli. Kaj sem hotel!? Šel sem drva metati z voza. Pa zmečem dol polovico. Poženem. Nikamor. Nadaljuje: «Spet mečem dol in voz izpraznim. Poženem. Spet ni šlo. Kaj pa zdaj? Spet sem vse naložil nazaj. Rekel sem: «Zdaj pa, če vsi hudiči držite, spustite! Če ne, pa porinite!»

»Sem pognal in je šlo! Zdaj pa nisem vedel, al so porinili, al so spustili.«

4.

Tam pod Starim gradom je strašilo. Je bila ena Franka, ki je bila pri Marufu, kjer so imeli kmetijo. Hodila je na dnino.

Ko so kožuhali koruzo, je rekla, da ponoči ne gre domov, ker straši. »Ja, »je rekla, »sem šla domov, pa se je naenkrat celi grad zasvetil. Bilo je blizu polnoči. Naenkrat je zaropotalo. Ko pa se je zasvetilo, je priletel nasproti en parkmandlc. Jaz sem se prekrižala, pa ga ni bilo več.«

5.

Ko so v rudniku Šega še kopali rudo, mi je je eden od rudarjev povedal zgodbo.

Pravi: »Šel sem po rovu in sem srečal zajčka, tistega parkmandlca, za katerega pravijo, da je hudiček.«

»Tako sem se prestrašil, da sem stopil par korakov nazaj.« Pa je rekel Parkmandlc: «Naj ti bo zaenkrat. Pa da mi ne hodiš več sem!«

ZAPISALA

META ŽNIDŽER

Skrivnostne mušerine gradu so bili domašljivi oboliških prelivalec, ki se je v rod v rod pripovedoval skrivnostne in skrivne zgodbe povezane z ostanki gradu in njihovi nepopravni nekdanjimi prelivanci.

LUČI 707 RUŠEVINAMI

Grad, ki je bil nekdyj močičen, je imel glatke, vlažne in temne kleti v katere so zapirali neposlusne podložnike. Šterilni so tu kličali svoje življenje. Bivši, ki so zapornike mučili, so si pripeli lakle, da so svoje delo lažje opravili. Zehvalci današnjega mesta. Stari grad so prepričani, da se v temnih, oblačnih nočeh pod mušerinaimi vidijo luči, zato se mušerinau gradu raje izogibajo.

MUČENJE DEKLET

Gradski gospod je rad mučil svoje podložnike, a posebno veselje pa mu je bilo mučenje mladih deklet. Če je ne svojih pohodil zagledal dekle, ki mu je bilo všeč, jo je dal pripeljati v grad, kjer jo je do osemoglosti mučil. Ko mu je bilo rahlo dorof, je v temni noči točno ob polnoči pogledal dekle po hribu in gradu se njo pa je parjal svoje pse. Dekleta so kričale, ko so jih psi napadli in večino tudi pobili. A temnih nočeh se še danes slišijo pretresljivi kriki deklet izpod prta, na katerem je stal grad.

BELA RJUHA

Grajiski pa niso bili misprosmi in hudobni le do svojih podlažnikov, ampak so nehalno razgremili sinjere tudi svojim najbližjim.

† Graške je zvela lepa grajska hči, ki je na nekem sprehoče srečala mladega pastirja in se vanj zagnala. Ker je vedela, da ji starmaci ne bodo nikoli dovolili, da bi se z njim in kdaj srečala, mu je obljubila, da bo takrat, ko bo lahko ušla iz gradu, sedela v stolpu bela rjuha. Pri prvem srečanju rjuhe, jo je salatil oče. Preselil jo je, da mu je povedala, kaj rjuha pomeni. Za kazen jo je za vedno zaprl v grajski stolp. Bela rjuha pa lahko ob luninem svetu še danes spaziva v sklopu sklopa, ki nastaja iz grajskih ruševin.

MARCELO JEZET

1900

SLEDI TUDI SLAPOM

Na pobočjih okoli gradu so se vedno radi igrali otroci. Grajski tega niso dovoljevali, zato so pošiljali lirice, da so preganjali otroke iz bližine gradu. Ko so nekje dve lirici preganjali otroke in se jim spustili pase, so se otroci potekali v sotesko in se tu stisnili ob skalno steno. Iz nje stene je začela teči voda in se v prelepem slapu plila preko otrok in jih tako pauerovale pred preganjalci. Če dobro pregledemo tla v soteski, vidimo srtise loska otroških nog, ki vodijo k slapu.

JOK DEKLET

Če dobro prisluhnemo simejni slaps, slišimo jok deklet, ki so jih starši morali oddati na grad, če niso mogli izpolniti svojih obveznosti do grajskih.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and includes the word "TALAP" written upside down.

SLAP

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and includes the word "MORALE" written upside down.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or date.

ANA

4 blizini ruševin starega gradu stoji cerkva svete Ane. Tudi v njeno nastanko kroži med krajani zgodbe.

Grajska gospa, ki je bila zelo lepa, je imela hčerko, staro pet let. Tudi deklica je bila zelo lepa in z njeno lepoto se je gospa nadejala pohvaliti. Glas o lepoti deklice je sešel do kraljeve močvire. Kraljeva oče pa je gospo upotopil, da njeno deklico ni v gradu. Zato je tekala po gradu in okolici. Glasno je vpilo in kralje so vsi prebrskali gradu iskali deklico. Gospa je jokala in kričala, molila in klicala na pomoč vse svetnike. Preiskali so vsa bližnja in daljna okolica, v deklici pa niti sledu. Ključna gospa je izgubila vse moči in je le še tiho ihtela. Leke moči pa se ji je v lini grajskega stolpa prikazala sveta Ana. Prijazno se ji je namahnila in gospa je spoznala, kaj mora storiti. Ob jutranji soni je odšla v spremstvu spletice na majhen hribček v bližini gradu. Tu so vsi skupaj pomolili, gospa pa je obljubila sveti Ani, da bo na tem mestu obla zgraditi cerkev, če se ji vrne hči. Zopet je jokala in prosila se hčerino vrnitev. Tekala je od line do line in spazovala okolico gradu. Kraljeva jutro pa je zagledala deklico na hribčku, kjer naj bi stala cerkev. Presrečno je tekla k otroku in se istega

due so na tem mestu začeli pročitati kerker
 posvečeno sveti Ani, svetnici mater in otrok.
 Izročilo, da je ta kerker vedno manj
 obiskano, se vedno po lahko vidimo dne,
 ki pridejo olčasno prositi za svoje stroke.
 abaktere pa prosijo tudi za to, obli ki se
 jim rodili bolni otroci. Sveta Ana jim resno pomaga
 če laste slučajo pristi mimo te kerkerice,
 pa nikar ne pozabite povleči za ro, ki visi
 iz pravice. Zvonjenje murec prinese srečo in
 izpolnjuje želje.

Nekatere legende pa se veséjo tudi na ~~na~~ ^{ta} ~~na~~ grad,

~~Statenberg~~

oblozajé pa lep, za sprehode primeren pozol, ki se ~~na~~ ~~na~~ strani spuščá proti trem ribnikom.

Le redki pa se upojó sprehajéti ob večerih, sli pa iti mimo ribnika pauči. ob plodini se boje pribavuje obraz deklice, ki jo je grajski gospodar ušel v ribnik, ker se mu je upirala.

Bolnuyé in kričuyé pa se grajskih kleti sporoča, da so te prostore uporabljali za mučényé.

† grajski kapeli pa se pribavuje belo oblečena deklica - grajska hči, ki se ni smela poročiti z izvoljencem. Namesto vsiljene poroke, je izbrala smrt, ki pa ji ni prinesla mira.

S. PLAZNIK

GRADOVA PRI NAS

STARI GRAD ŠTATENBERG

Prvotni grad Štatenberg je stal JV od Makol in se prvič omenja leta 1241. V lasti so ga imeli številni lastniki, med katerimi je bil najokrutnejši Tah. Pred Tahijem so grad med drugimi posedovali Walseeji, Celjski, Prueschenki in Turjaški.

Kolikor je mogoče iz povsem razsutih ostankov razbrati, je imel grad Štatenberg podobo več ali manj regularne obodne zasnove. Ostanki zidov so ponekod še dva do tri metre visoki, povsod pa je veliko grušča, pod katerim se delno še skrivajo stare kleti. Vidni so ostanki zunanjega obrambnega jarka in nasipa, ki sta obdajala ves grad. Na ravnici pod gradom so sledovi nekdanjega grajskega vrta.

Zadnji lastniki starega gradu so bili Attemsi, ki so dali zgraditi nov grad, starega pa prepustili propadu.

FOTOGALERIJA MILANA
STERNADA (6)

Ruševine prvega gradu Štatenberg

Tokratni fotografiji potrebuje-
ta komentar:

Na griču v Starem gradu še danes stojijo razvaline prvega gradu Štatenberg. Postaviti so ga dali vitezi Rogaski. Prvič je bil omenjen leta 1250. Lastniki so se pogosto menjavali, najbolj znan lastnik je bil Franc Tahl. Kmetje so morali prenašati njegove hudobije in so se zato večkrat uprli. Uspešen kmečki upor je bil leta 1573. Kasnejši lastniki, Attemsji, so grad zaradi odročnosti zapustili in si dali v dolini sezidati nov dvorec, današnji grad Štatenberg. Od starega gradu so ostale samo razvaline.

(Vir: zloženska Občine Makole)

NOVI DVOREC ŠTATENBERG

Novi dvorec Štatenberg je med leti 1720 - 1740 dal zgraditi grof Dizma Attems. Leta 1910 je del gradu pogorel. Med obema vojnama ga je posedoval Neumann iz Zagreba.

Dvorec je zgradil italijanski arhitekt Camessini, freske¹ so delo slikarja Joannecky-ja, o mojstru bogatih štukatur² pa ne vemo ničesar.

Grad ali dvorec je zgrajen po vzoru dunajskih rezidenc in sodi med najlepše baročne stvaritve pri nas.

Z reprezentančnostjo gradu se ujema tudi slikarija, ki krasi glavno dvorano in pet stranskih soban, kjer so upodobljeni razni mitološki prizori, razvrščeni v osrednjih slikah in po štirih kartušah³, tako da je skupno upodobljenih 25 prizorov.

V prvem nadstropju najdemo šest sob s čudovitimi freskami, štukaturami in starim pohištvom.

Vsebina fresk na štatenberškem gradu je alegorične in mitološke vsebine. V vseh prostorih so omejene le na strop. Slikar je ustvaril razgibane prostore, kjer je navadno poudarek na dveh osrednjih figurah.

DRAMSKA DEJAVNOST

**SLEHERNIK
PRVA DRAMSKA UPRIZORITEV V LAPORJU IN
MAKOLAH LETA 1936**

**TRJE VAŠKI SVETNIKI
UPRIZORITEV V MAKOLAH LETA 1956**

**METEŽ
UPRIZORITEV V MAKOLAH 1959 LETA**

MLADINSKA DRAMSKA DEJAVNOST

**KEKEC NAD VOLČJIM BREZKOM
1964 LETA**

**KEKEC IN PEHTA
1964 LETA**

**SNEGULJČICA
1960 LETA**

**KEKEC
1968 LETA**

**SNEGULJČICA
UPRIZORITEV 1963 LETA**

PROSLAVE

1.MAJ 1953 LETA

**SPOMINSKA PROSLAVA
STODREŽ 1955 LETA**

DAN REPUBLIKE 1975 LETA

**TAMBURAŠI NA PROSLAVI
DIRIGENT ANTON ŠVAGAN
1973 LETA**

DRUŠTVA

**GASILCI
1946 LETA**

TABORNIKI

LOVCI

LOVCI
1950 LETA

OBIČAJI

**KMEČKA »OHČET«
1936 LETA**

**KMEČKA »OHČET«
1938 LETA**

POGREB

**»NA ŽEGNANJU« PRI SVETI ANI
1936 LETA**

PUST LETA 1963

AMALIJA
ŽNIDEC

ŽETEV 1943 LETA

**OB »ŠRANGANJU« NA POROKI LETA 1976 STA BILI VIDNI
S SLAMO KRITI HIŠA IN KOZOLEC V PEČKEH**

KROŽKI

»KUHARSKI TEČAJ« LETA 1959
MENTOR Marija Lončarič

GOSPODINJSKI KROŽEK
LETA 1942

**CERKVENI PEVSKI
ZBOR**

NARAVNA DEDIŠČINA

MAKOL

PROPADANJE NARAVNE

IN KULTURNE DEDIŠČINE

LIPI
V PEČKEH IN MAKOLAH

Izginja kulturna dediščina

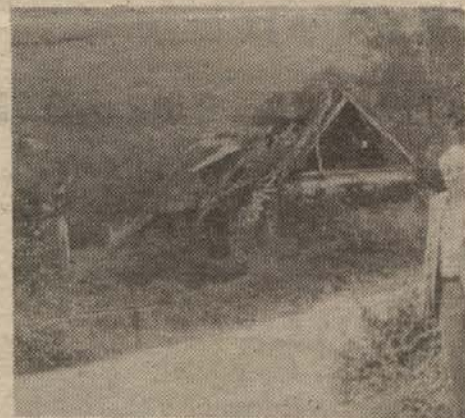

Tudi tej hiši v bližini Makol so šteti dnevi.

Območje Haloz, na katerem je tudi krajevna skupnost Makole, se je vsa leta otepalo z nerazvitostjo. Ta je povzročala tudi velik odliv mlade delovne sile v tujino ali industrijske kraje Slovenije. Doma so ostajali starejši, ki pa niso bili več sposobni gospodariti na kmetijah. Dohodka za preživljanje ni bilo, zato je tudi domačije pričel najedati zob časa. Zasilno krpanje streh in podpiranje notranjosti prostorov sta bili samo kratkoročni rešitvi, začelo se je neizogibno propadanje značilnih haloških domačij.

Ceprav so se tudi v teh krajih gospodarske razmere v zadnjih letih nekoliko izboljšale, pa podoba krajine vztrajno izgublja svojo značilnost. Danes je v krajih makolske krajevne skupnosti le še nekaj značilnih „butanih in cimpranih“ kmečkih hiš, pa tudi te kažejo znake propadanja in jih čaka samo še kratko življenje. Mladi, ki so se odločili ostati v domačem okolju, in tudi tisti, ki so se vrnili iz tujine, se pri zidavi novih hiš ne odločajo več za klasično domačo arhitekturo.

Viktor Horvat

HALOZE

JANČIČEV JOŽA IN NJEGOVA DVA VOLA

Jančičev Joža iz Jelovic pri Makolah v osrčju Haloz je od vseh strani stisnjen, stiska ga življenje. Na posnetku je stisnjen med dvema voloma, njegovim edinim zakladom, njegovo edino toplino. To je vse, kar ima.

Joža se je pred kratkim vrnil s Pohorja, iz bolnišnice za pljučne bolezni, kjer je ležal 11 mesecev. Doma je našel neobdelana polja, tista, ki so bila obdelana in zasejana, pa so ostala zaman čakajoča pridnih rok, ki bi pripravile pridelek. Bratje in sestre niso prišli blizu, je dejal Joža. Da bi bila nesreča še večja, mu je toča uničila ves oves in koruzo. »Kje naj se pritožim, kje naj prosim, da mi ne bo treba plačati davka?« je vprašal Joža obiskovalce. Morda bi moral začeti v krajevni skupnosti. Joža toži: »Nekdo tu v bližini je dobil povrnjen ves denar za uničen pridelek. jaz pa nič.«

Na drugem posnetku je videti zapuščeno domačijo, ki se seseda. Na desni je podirajoča se streha, pod katero domujeta vola, na levi pa je Jančičeva podirajoča se domačija. Spredaj desno stoji književnik France Filipič, ki ga je pretresel primer človekove stiske.

K domačiji sodi 13 hektarov zemlje. Toda zemlja je lahko poguba, če je človek bolan in je ne more obdelovali.

Posnetek in besedilo:

MIROSLAV SLANA-MIROS